

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évszázadra 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. helyéig. — Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wallzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyititéri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Bismarck kellemes csalódása!

(Brrr) A siker és erőhatalomadás jelen korszakában merész állításnak látszhatik az, hogy e két hatalmas tényező nagymestere is csalódhas-sék. Pedig hát az még se képtelenség.

A sedani, metzi, párisi napok után, kivált midőn a commune havakig tartó rémuralma is elkövetkezett az ezernyi sebekből vérző Frankhonra, nemcsak Bismarck hihette, de az európai közvéle-mény is azt hirdette, hogy ez a nagy ország évti-zedeken át nem játszhatik előkelő szerepet világré-szünk nagyhatalmi concertjében.

A dolgok rendje, talán a korszelleme s még inkább a szabadság jó nemtője más fordulatot adott az események fejlődésének.

Korántsem új jelenség ez. Alig pár év alatt harmadikszor ismétli magát a meglepő tény, hogy maga a számítás eredménye hazudtolja meg azon mestereket, kik mindent figyelemre méltattak, mól-kei mathissal számítottak, de mégis, mivel a számitasi formulákba nem fogható erkölcsi erőket latra-fontra nem vehették — **csalódtak.**

1866-ban Napoleon egyelőre magára hagyta Ausztriát a porosz-olasz szövetséggel szemben. Arra bizonynyal nem is gondolt, hogy az 1792—1815-ben oly szívós Magentánál is keményen megharcolt hadsereget 8 nap alatt tönkverhesse a porosz egymaga. Európa sem járt különben 1870-ben. A jobban beavatottak ismerhették a németek tulnyomó erejét, de a tényleg kivívott eredmények-ről még Bismarck maga sem álmódozhatott — a lehetőségek naptávolában, csak ott lehettek azok.

Honnan van tehát, hogy a nem várt s mégis elért óriási eredmények dacára 1871. ismét **egyeb-et** mutat fel, mint a mit a schwarzenbergi uradalommal dotált vér és vas hercege bámulatos szabatozással kizikalmazott?

A francia sorhadak foglyok Némethonban; a francia nemzeti védelem sikertelenné téve; Párisba részleges diadalmenet; 5000 millió hadisarc; Moltke által kijelölt áthághatlan stratégiai védfal, mely a megtizedelt, kifosztott, megsarczott francia népet szögletbe szorítja: — és Franciaország mégis él, élni bátorodik, a nemzet vezérei nem esnek kétségbe, a nép, bár hallgat, mégis hegy és völgy visszhangozza: nincs még veszte Franciaország! A nemzet nem akar önmagáról lemondani!

Látszólag, de csakis látszólag van néma csend a németek által levert országban. Berlinben azonban már felismerték azt, hogy nem érték el a czelt, mire törekedtek: Franciaország még ma sem nulla Európában a mi a tervek további rendjére, **egymásutánjára** nézve bizonynyal nem igen kellemetes meglepetés. Hanem hát, ha a ravasz Napoleon s az almos Európa családhattak, miért ne eshetnék meg ez az éber Bismarckon is.

A mi a legszebb, azok a **félének** pénzkirályok és millionariusok ébreszték fel a **vakmerő** kan-czellárt azon önámításából, mely szerint a francia nemzettestben még csak egyetlen csontocskának sem vala szabad épen maradnia, így szólt az annyit hangoztatott calculus.

Midőn legelőbb meghozta a hirt a távirat, mily roppant őszegzet követelnek a poroszok a le-vert francziáktól, az egész világ, laicus és pénz-ember réamondta: ez képtelenség, ezt **soha** ki nem fizethetik. Alig pár hó múlva vetélkedve kínálták az egész összeget francia, angol, holland — sőt **német** bankárok is; legvégül Rothschild kérte az egész átengedést s Thiers csak úgy válogatva utóljára is nemzeti aláírásra bocsátá a hallatlan kölcsönt, s a mit kívánt kétszeresen megkapta.

A nemzet maga, s főleg a tulovatos pénzem-berek, kik realis factorokkal számolnak, s pénz-operatióik terve legalább is oly correct, mint volt a Moltken-é, tele marokkán szorták, mondhatni zsákkal tölték a pénzt Frankhon ölébe. Ez azt je-lenti, hogy biznak rövid időn való felépülésében, megerősödésében, s ezért nyitnak neki határtalan hiteit. Ha jól emlékszünk az absolut Ausztriának maga Rothschild se tudott volt Londonban 50 mil-lió kölcsönt szerezni az 50-es években, mert senki se tartá életrevalónak: Frankhonnak milliárdokat adnak, tehát még a pénzvilág sem tartja félszá-zadra megbénítottának, pedig ezt hangoztatá a har-czias porosz journalistica, ezt vélték végrehajtva a porosz tábornokok, diplomaták, Bismarck!

Ebből a bismarcki kiocsudásból sokszoros ha-szon fog hárulni Európára s a szabadság ügyére. A felfuvalkodottság alább száll s a németek is **ha-marább** hozzájutnak a szabadsághoz, az egység után, még pedig esetleg a francziák által; mert a porosz chauvinisták, látva a francia nép ujerőre kelését — hisz már hadsereget is szervezi gőzerő-vel — valószínűleg megállapodnak a militarismus utján s a polgári szabadságok terén és nem a stra-tegiai védvonalok megolt keresendik a kivívott né-

met egység biztosítékait, nehogy maholnap a ve-reségeit kihevert „francia nép fegyverben“ fele-melve az alkotmányos szabadság zászlóját ép ott találjon legelső szövetségesekre, hol ezt Bismarck és hívei talán még ma sem hiszik.

Napoleon csalódása vést hozott Franciaor-szágra; Európa álmosága a militarismust segítette szerfelett nagy uralomra — de Bismarck csalódása sokat használhat a szabadság ügyének, ha a művel, melyet vér és vassal kezdett, folytatott — **kény-telen** lesz alkotmányos szabadsággal bevégezni, megkoronázni — Isten és a nemes, nagy nemzetek akaratának jóvoltából.

Népnevelés.

Gotha, 1871. jul. 1.

T. szerkesztő ur! Miként Zürich Cantonból, úgy innen is sietek közölni a képezde és népnevelés körül szerzett esmereteimet.

A 27 □ mérföld területű gothai herczegségnek van 115 ezer lakója, kik igen kevés kivétellel mind lu-theranusok, és egy képezdeje Gothában. A képezde há-rom éves tanfolyamu, jelenleg a három éven van 42 nö-vendék. A képezde növendékek heti tanóráinak száma **első vagy harmadik osztályé 40, közép vagy második osztályé 37, e mellett mindkét osztály a nyári félévben szerdán és szombaton d. u. növénytani kirándulást tesz a tanár vezetése alatt; felső vagy első osztályé 32, ez utóból minden növendék hetenként 10-t a gyakorló-iskolában tölt.**

A képezdei növendékek neveléstani tulnyomólag gyakorlatilag tanulnak, még pedig igen komplikált ren-dszeren alapul képeztetésük. Ez a mennyiben reájok nézve jó, ép oly mértékben rossz a gyermekekre; nagy a hasonlatosság az egész eljárásban a praktikáns orvos-növendék és a szenvedő-beteg egymáshoz viszonyához. Amaz kísérletei által ismereteit igyekszik gyarapítani, emez kénytelen a korházi-rendszer szabályainak hódolva sokszor kiállani a fájdalmas műtetet. Ugyan is.

Van a képezde mellett **négyszázfalu gyakorló-iskola** 8 éves tanfolyammal, első osztályban egy évig, 2-ik, 3-ik osztályban 2—2 évig, s a 4-ik osztályban 3 évig van a növendék. E négy osztálynak van két állandó tanítója és mellettük segédek vagy kiegészítők az első vagyis felső képezdei osztály növendékei. A négy osztály heti tanórája következő: 1-ső osztály 20 óra, 2-ik osztály 26 óra, 3-ik osztály 28 óra, 4-ik osztály 30 óra, összesen 104. Ehez jön még külön minden osz-tályban a tornaszat.

A gyakorló-iskola 104 órájából, 40-t a két állandó tanító, 64-t a növendékek tanítanak, kik a heti tíz órából 5-ön tanítanak, a más 5-ön örködnek, vagy is a melyik-nek nincs tanítási órája, köteles mind a négy osztályt azon órán végig járni, a tanítás menetét és iskolai fe-gyelmet figyelemmel kísérve, arról jegyzéket készíteni. Ezen örködést a két állandó tanítónak is végeznie kell szabad óráiban és róla jegyzéket vezetni. Minden hét végén az igazgató elnökölete alatt tanítói gyűlés (confe-rencia) van, melyen a lefolyt heti tanítás- és fegyelm-ről mindenki referál. Tartnak továbbá a növendékek he-tenként két órán próba-tanítást az igazgató és többi osztálytársai jelenlétében, melyre viszont azonnal a gyűlési szobában mindenki, úgy az igazgató is, meg-teszi észrevételeit.

Egy órán hetenként maga az igazgató tart valamelyik osztályban az összes növendékek jelenlétében minta-tanítást (Muster-Lectio).

A még nem elég, hogy pontosan végezzék tanítási, és felügyelői kötelemeiket, még egy más és sok tekin-tetben nehéz kötelesség vár reájuk. Feladata minden nö-vendéknek havonként egy-egy gyermek családi viszonyai-ról, lelki képességeiről, magaviseletéről stb. egy kime-ritő értekezést írni és azt az igazgató elnökölete alatt havonként egyszer valamelyik korcsmában egybegyűlő gyűlésen (individuen conferenc) felolvasni. Ezt vagy hely-benhagyják vagy kiegészítik vagy megozátolják. A hely-benhagyott életrajzot köteles minden növendék egy avégre készített jegyzőkönyvbe vezetni be örök emlékeül lélek-tani tapasztalatainak és a még fejletlen gyermek éré-nyeiknek vagy hibáinak. Ezt szerentem a legnagyobb félszegzési eljárás, lélektanilag nem helyeselhető, mivel eltélnék egy kis gyermeket örökre minden hibáján kívül úgy szólva még a fejlettség csirájában. Igen érdekes volt, midőn a növendékek egy-egy családi viszonyt így jel-lemeztek: a gyermek apja napestig korcsmában ül ko-csisokkal, anyja pedig katonákkal mulat stb. Természe-ten is ilyen tulajdonok felderítésére a növendékek ren-desen a szomszédokat használják fel s ez által egyes kémlelő-képességre tesznek szert. Csak azt nem tudom felfogni mitféle pedagógiai elvre alapítja az igazgató ezen eljárást. A tankötelezettség 6—14 éves korig terjed az egész herczegségben s így a gyakorló-iskolában is; ezen idő alatt majd minden órában más-más tanító vezetése alatt vannak, kik mind különböző módoruk, hól talál a fogékony gyermeki kedély egy erkölcsi példányképet, ha már a szülői házban is nélkülöznie kell azt? Ezen ifjonz tanítókat a szigoru rendszert keresztül viszik ugyan,

de hidegen is hagyják növendékeik keblét, sőt a kezdő osztályba — hová leginkább szükséges valódi tapintatos tanító — csak ők járnak be a minden 5 órán változó praktikánsok. A felsőbb osztályok élénkebb növendékei-vel szemben tanítóit tekintélyüket vessző büntetéssel tartják fenn. Mily nagy a különbség itt és Küssauchtan; ott a mintatanító valódi példánykép mind a gyermekek mind a növendékek előtt: itt egy csontváz, melyből hi-ányzik a lélek csak a rendszer tartja fenn mint amazt a rajta áthuzott drot fonal; innen fejthető meg az a roppant különbség mi a svájci és ide való iskolás gyermekek között nagyban észrevehető: Ott nyájas-bizalmasak, itt durvák, hidegek.

Van itt egy szokás még a reformatio előtti időből fennmaradva t. i. a képezdei szegényebb növendékek közül 3—6 és a gyakorló-iskolából 40—60 szegény gyermek minden szerdán, szombaton d. e. és d. u. hat-hat óráig s vasárnap d. e. 11—1 óráig kötelesek télen nyáron egyaránt a gazdagabb házai előtt énekelni; ezért évenként a város pénztárából 70—70 tallért kap-nak fejenként. A mostani korban elég szigorú sőt mond-hatni némileg kegyetlen ajánlók, mikor 24—26 fok hi-dekben hatóráig kell éretle télen bejárni dalokkal a vá-rost; thüringiai szokásnak mondják s csak itt e 20 ezer lelket számláló Gothában tartják.

Meglátogattam egy falusi iskolát is, melyet mint a legkitünőbbek egyikét ajánlottak. Nem csalódtam, bár ősz, de mégis ifjui szenvedélyvel bíró tanító és általa jól vezetett iskolát találtam, de észrevettem egy olyan eljárást — a mi Svájcban nem divatozik — t. i. a már sokszor elmondottakból szőlította meg növendékeit, azt hitte a jámbor nem veszem észre szemfényvesztését, pedig saját gyermekei árulták el avval, hogy hamarabb feleltek mint ő tette a kérdést; jelölj hogy ők azt már mind jól tudják. Nem hagyhatom megjegyzés nélkül még azt, mit ez iskolában láttam.

A miniszterium a többi tankönyvek mellé kötele-zetté tett ez évben egy minden pädagogiai kritikán alól-álló dalkönyvecskét, melyben a francziák leveretése és a németek győzelme egészig van megasztalva. Ezt éne-keltette előttem a tanító. Megbotránkozással hagytam oda iskolát, tanítóit, ki a felebaráti szeretet helyett **ily gögös felfuvalkodással** tölti el azt az egyszerű gyer-meket, kinek e hibáról fogalma nincs s nem is kellene hogy legyen.

Néposkoláival Németország Svájcnál sokkal hátrább áll. Sóos Antal.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Felad. jul. 6. 12 ó. 40. p. d. e.—Erk. 6. 12 ó. — p. d.

Páris, jul. 5-én. Republicanus lapok mondják, hogy a köztársaság most már vég-legesen megállapítottnak tekinthető.

Róma, jul. 5-én. Jól értesültek állítják, hogy a pápát Thiers sajátkezü levele birta a király bevonulásakor Rómában maradásra.

Bécs. Komoly értekezleteket tartanak a nagyhatalmak az „Internationale“ intézmé-nyének minden államban való megszüntetése czéljából.

Prága. Az ó és ifju csehek közti ki-egyezés van napirenden.

Varsó. A lodzi vonalnak a sileziai pá-lyákkal való egybekötésén rendkívüli erély-lyel dolgoznak.

Szt-Pétervár. Az orosz missió egy-leteket mind az orthodox központi comite közvetlen rendelkezése alá adják, a szent synodus 108,000 rubelt adott rendelkezésre.

London. Anglia egész keletindiai had-seregét hátultöltőkkel fegyverzi fel.

Brüggeben conferentiára gyűlnek a bourbonok és orleansok.

Páris, jul. 4. Legujabb hírek a párisi unió névjegyzékébe foglaltak csaknem telje-sen megválasztattak; a legitimisták és bona-partisták jelöltjei a megyékben többnyire megbuktak.

Legujabb táviratok.

Páris, jul. 4. A választások eredménye, a meny-nyiben eddig megközelítőleg tudatik, a következő 34 megyéből 56 köztársasági, 114 megválasztott közül 90 mérsékelt köztársasági, kik Thiers politikáját pártolják.

Róma, jul. 3. A király a nemzetörség és a had-csapatok felett szemlélt tartott, mindentűnt nagy lelkesé-sséggel fogadtatt; meglátogatta az amphitheatrumot, hol nagy tüntetéssel fogadták; a miniszterek, követek, a diplomatiai testület hasonlóképen jelen voltak.

A „Temps“ a „Nord. Allg. Ztg“ czikkét tárgyal-ván, azt mondja, hogy elég jelezoi annak kellemetlen halást tevő motorát.

A lapok számos részleteket közölnek ama roz-z bánásmódról, melyben a poroszok a francia foglyokat részcsiték.

A nemzet-gyűlés jun. 30-iki ülésében az elnök ezt mondá: „Mi tegnap egy szép látványon voltunk jelen, mely alkalmas volt, a szíveket fölemelni. Mi ama pompás sereget, mely a fővárosban a törvények ural-mát helyreállítá, s a polgárisodást megmenté, a vele sajátos szép magatartásban, s harczias fegyelmével lát-tuk elléptetni. A gyűlés megegyendendi nekem, hogy a sereget nevében üdvözöljem.“ — Az elnök a kölcsön si-kerét érintvén, hozzátézi: „Ily segélyforrások azt mu-tatják, hogy Franciaország mindig nagy nemzet; — az a balesetek által meg van ugyan hajtva de nincs leverve; — az haladéktalanul ismét elfoglalandja ama magas állást, mely azt folyvást megilletendi.“

Az 1871. június hó 30-án beváltás végett ki-sorsolt erd. földtehermentesítési kötvényekről.

(Vége.)
Szelvényes kötvények. 50 ftos 196, 409, 467, 670, 1108, 1143, 1190, 1341, 1402, 1958, 2052, 2189, 3280, 3622, 3639, 4238, 5831, 5881, 6054, 6604, 6885, 6918, 7083, 7095, 7204, 7432, 7603, 7668, 7683, 8248, 8640, 8884, 8963, 9067, 9582, 9654, 9692, 9708, 9778, 9814, 9886, 9895, 10,070, 10,228, 11,010, 11,505, 11,582 számmal.

100 ftos 469, 601, 666, 1172, 1430, 2099, 2250, 2422, 2909, 2966, 3393, 3474, 3492, 3649, 3682, 3823, 3889, 3925, 3956, 4161, 4216, 4267, 4302, 4796, 4811, 5022, 5122, 5752, 5842, 5936, 5945, 5991, 6251, 6456, 7037, 7060, 7341, 7679, 7807, 7948, 8039, 8282, 8303, 8480, 8500, 8635, 8704, 8870, 9320, 9706, 9784, 10,074, 10,356, 10,491, 11,113, 11,140, 11,953, 12,235, 12,256, 12,464, 12,582, 12,660, 12,799, 12,868, 13,083, 13,406, 13,764, 13,810, 14,288, 14,356, 14,364, 14,459, 14,865, 14,899, 15,301, 15,720, 16,243, 16,707, 17,108, 17,251, 17,491, 17,543, 17,548, 17,826, 17,902, 18,136, 18,161, 18,259, 18,289, 18,748, 18,798, 19,027, 19,063, 19,081, 19,325, 19,516, 19,708, 19,947, 20,047, 20,346, 20,646, 20,817, 20,855, 21,131, 21,399, 21,477, 21,705, 21,718, 21,757, 21,856, 21,873, 22,007, 22,159, 22,388, 22,675, 23,086, 23,415, 23,437, 23,448, 23,909, 23,949, 24,051, 24,164, 24,231, 24,585, 24,782, 25,516, 25,561, 25,705, 25,849, 25,965, 26,163, 26,176, 26,183, 26,224, 26,277, 26,397, 27,327, 28,022, 28,023, 28,027, 28,037, 28,352, 28,397, 28,586, 29,258, 29,259, 29,363, 29,606, 29,607, 29,750, 29,970, 29,991, 30,318, 30,323, 30,667, 31,004, 31,070, 31,155, 31,213, 31,263, 31,509, 31,654, 31,744, 31,792, 31,881, 31,919, 32,009, 32,439, 32,503, 32,518, 32,928, 33,086, 33,553, 33,714, 33,930, 34,092, 34,739, 34,763, 34,900, 35,602, 35,968, 36,252, 36,491, 36,712, 36,829, 37,902 számmal.

500 ftos 538, 874, 1016, 1661, 1967, 1997, 2064, 2474, 2519, 3369, 4212, 4326, 4391, 4440, 4801, 4826, 4969, 5117, 6244 számmal.

1000 ftos 93, 340, 1278, 1304, 1524, 1824, 2023, 2495, 2919, 3352, 3359, 3410, 5833, 5953, 6230, 6822, 7072, 7095, 7265, 7317, 7519, 7560, 7613, 7895, 7916, 8430, 8961, 9089, 9093, 9952, 9986, 10,322, 10,566, 10,602, 10,801, 11,163, 11,383, 11,398, 11,429, 11,789, 11,921, 11,970, 11,992 számú 550 frtnyi részletészveggel, — 12,389 12,761, 12,789, 12,967, 13,784, 14,144, 14,551, 14,581, 14,760, 14,851, 15,384, 15,424 számmal.

5000 ftos 53, 201, 460 számmal.

10,000 ftos 236, 315, 970, 981 számmal.

A. Bétus kötvények.

Egy db. 1860 ftos 118 sz. Egy db 100 flos 1447 sz.

„ „ 980 „ 151 „ „ „ 100 „ 2537 „

„ „ 600 „ 1180 „ „ „ 340 „ 2543 „

Ezen kötvények tulajdonosai figyelmeztetnek, hogy a lejárti naptól kezdve azaz a kisorsolási naptól számítva 6 hónap múlva a kamat élvezeti jog megszűnik, hogy ha mindazonáltal ezen kötvények szelvényei a szabadal-mazott bécsi tőzsde vagy pedig valamely tartományi gyűpénztár által beváltatnának, az így felvett, kamat-öszeletek a tőkéből le fognak vonatni.

Az erdélyi kir. földtehermentesítési alapigazgató-ságtól Kolozsvárt, 1871-ik évi június hó 30-án.

Beust gróf beszéde a külpolitikáról.

„Azon politika, melyet az utóbbi években követ-tünk, a szakadéz politikája volt. Ezen politika megfelel általánosságban a t. delegatió politikájának, kifejezést nyert az az első vörös könyv bevezetésében s elfogad-tattat ezen t. delegatió első bizottsági jelentésében. Ezen politika a körülmények által jelzett politika volt és nem a bizonytalanság, hanem a számításba vett béke politikája volt, a béke politikája, mert békére szükségünk volt.

Annak bizonyítására, hogy ezen politika nem más, hogy ilyen és nem más természetű volt, hogy nem volt eredménytelen, legyen szabad csak egy körülményt fel-említenem.

